

LHT-traktaat: New Age, Meditatie en het Hogere Zelf begrijpen

Door Ray Yungen, <http://www.lighthouse Trailsresearch.com/blog/?p=12870>, 15-8-2013

Alle Schriftaanhalingen komen uit de Statenvertaling (1977 of HSV)
Vertaling en voetnoten door M.V.

Understanding the New Age, Meditation, and the Higher Self, geschreven door Ray Yungen, is een van de nieuwste “Lighthouse Trails Print Booklet Tracts”¹. Hieronder de inhoud van dat traktaat.

Wat is New Age?

Mijn eerste blootstelling aan wat ik later kwam te kennen als de New Age beweging, was in 1974, toen ik naar Berkeley, Californië verhuisde, om te studeren aan een filminstituut. Van de eerste dag af dat ik daar aankwam vond ik Berkeley een fascinerende en exotische stad, een plaats die helemaal anders was dan ik ooit gezien had. De stad had een rebelse, excentrieke vitaliteit. Van Berkeley werd gezegd dat het vreemde en eigenaardige daar gewoon zijn, en het conventionele daar niet op zijn plaats is.

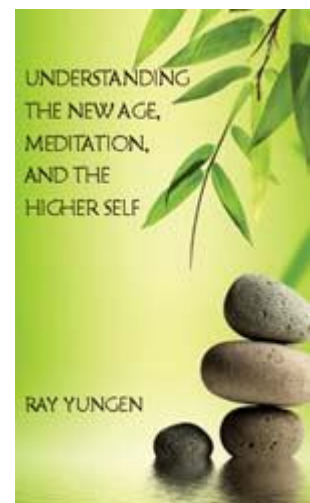
Berkeley had de beruchte reputatie een broeikas te zijn van studentenprotesten die dateerden vanaf de Free Speech Movement in 1964. Ik woonde slechts enkele blokken weg van “People’s Park”, dat de scène was van bloedige botsingen tussen politie, straatvolk en studenten in 1969. Militante linkse retoriek en literatuur was uiteraard overal present. Telefoonpalen vertoonden verschillende manifesten en communiqués van groepen met formidabel klinkende namen zoals “the People’s Revolutionary Underground Red Guerrilla Commune”. Foto’s van voorzitter Mao en Karl Marx decoreerden de muren van verscheidene co-op natuurvoedingswinkels.

Er was ook een erg open en prevalent drugcultuur. Het openlijk roken van pot² was zo gewoon dat het als iets vanzelfsprekends werd beschouwd. Ik was vertrouwd met de drugcultuur en radicale politiek via de media, maar spoedig werd het duidelijk dat er iets anders gebeurde in Berkeley, iets wat ik nog niet eerder was tegengekomen.

Veel onbekende termen begonnen mijn aandacht te trekken. Ik ontmoette mensen die spraken over zulke dingen als “karma” en “exploring inner space” (inwendige ruimte onderzoeken). Ik hoorde frequent de woorden aquarius en aquariaans, en het was gewoon om te vragen naar iemands “sign” (teken).

Ik merkte op dat velen van hen die deze termen gebruikten niet behoorden tot het straatvolk maar veeleer tot de welbespraakten en goed geschoolden. Hun ongebruikelijke spirituele opvatting intrigeerde mij, maar ik deed dit af als behorend tot de excentriciteit die geassocieerd werd met Berkeley en het San Francisco Bay gebied. Moest iemand me toen verteld hebben dat dit “aquariaanse bewustzijn” zich op een dag zou verspreiden doorheen elk facet van de westerse maatschappij, dan zou ik gedacht hebben dat hij net zo gek was als het verwilderde straatvolk dat rondhing in de periferie van de Universiteit van Californië.

Toen ik in het Berkeley Film House woonde, werd ik bevriend met Brian, een jonge man van de Oostkust. Brian was innemend, intelligent en geestig. We waren beiden hevige filmenthousiastelingen en we brachten samen veel tijd door met het bespreken van films, en we maakten zelfs plannen om op een dag samen te werken aan het maken van een film.

¹ Zie: http://www.lighthouse Trailsresearch.com/mm5/merchant.mvc?Screen=CTGY&Store_Code=LTP&Category_Code=BKT

² Pot: cannabis, hasj, marihuana.

Nadat ik mijn filmstudies had voleindigd, bood Brian me een rit aan naar huis in Oregon in zijn rammelkast van een volkswagen kever om de schoonheid van het noordwesten te verkennen. Uiteindelijk, vestigde hij zich in een plaats naast mijn thuisstad, zodat we met elkaar contact bleven houden.

Tijdens onze bezoeken sprak Brian vaak over onderwerpen die hij spiritueel en holistisch benoemde. Dikwijls sprak hij over Christus of “Christusbewustzijn” en wereldvrede en broederschap welke uiteindelijk daardoor bereikt zouden kunnen worden. Het klonk allemaal erg positief.

Na elk van zijn preken vroeg ik me af wat het nu precies was waarvan hij me trachtte te overtuigen. Met de woorden die hij gebruikte was ik vertrouwd, maar de betekenissen die hij eraan hechtte waren eigenaardig en vreemd. De gesprekken die ik met Brian had waren soms erg frustrerend.

Wanneer ook ik trachtte een meer traditioneel christelijke zienswijze naar voor te brengen over geestelijke zaken, kon hij erg geïrriteerd raken en reageren met: “De Bijbel is niets meer dan een metafoor om diepere geestelijke waarheden te tonen”, of: “De kerken hebben compleet de ware betekenis van Jezus’ leringen gemist en hebben in plaats daarvan starre regels en dogma’s gesubstitueerd om mensen te beheersen”. Brian was onvermurwbaar in dit geloof.

Wat me in verwarring bracht was hoe Brian was geëvolueerd in deze spirituele ideeën, waarvoor hij zo’n moeite deed om ze me te laten begrijpen. Hij behoorde niet tot een cult of sekte, en dus vroeg ik me af waar deze ideeën vandaan kwamen. Ik vroeg hem dan: “Brian, wat is dit allemaal?” Hij schoot terug: “je kan waarheid niet labelen”. Alhoewel ik het in die tijd niet duidelijk begreep, was Brian’s visie een mengeling van wat hij noemde “alle grote spirituele tradities en paden”. Hij sprak over Jezus en citeerde vaak uit de Bijbel, maar hij had een klein schrijn in zijn appartement van de hindoe mysticus en heilige Sri Ramakrishna. Hij voelde echt dat er geen verschil was tussen de leringen van Jezus en deze van Ramakrishna. “De grote meesters leerden allemaal hetzelfde: het koninkrijk van God is binnenin”, zou hij met grote overtuiging verklaren.

Een merkwaardige spirituele beweging heeft in toenemende mate van zich laten horen in de westerse wereld. Er wordt collectief naar verwezen, zowel door zijn aanhangers als zijn vijanden, als de “New Age” beweging. Ongetwijfeld heeft deze spiritualiteit het potentieel om impact te krijgen op de levens van de meerderheid van de bevolking vandaag, ongeacht klasse of etnische achtergrond.

Een accurate definitie van de New Age beweging zou kunnen zijn: Personen die, in de context van het historische occultisme, in mystiek contact zijn met onzichtbare bronnen en dimensies, waardoor zij leiding en bestuur ontvangen van deze dimensies, en die deze toestand-van-zijn promoten aan de rest van de mensheid.

Het is extreem moeilijk deze beweging te begrijpen zonder eerst de onderliggende geloofssystemen en praktijken te begrijpen die haar agenda vergezellen. Even noodzakelijk is een begrip van waar deze geloven en praktijken vandaan komen en hoe ze pervasief³ geworden zijn.

Het Tijdperk van Waterman (Age of Aquarius)

De term “New Age” is gebaseerd op astrologie. Zij die geloven in astrologie geloven dat er kosmische cyclussen zijn die “Astrologische tijdperken” genoemd worden, waarin de aarde door een cyclus of tijdsperiode passeert waarin ze onder de invloed staat van een bepaald teken van de zodiak of dierenriem. Deze “tijdperken” duren bij benadering 2.000 jaren, met tussen elk een toppunt of tijdelijke periode.

Zij die astrologie omarmen zeggen dat we de laatste 2.000 jaren in het teken van “Vissen” zijn geweest. Vandaag zeggen zij dat we ons bewegen in het teken van “Aquarius” of “Waterman”, en we ons dus in het nieuwe [New] “tijdperk [Age] van Aquarius” bevinden, en vandaar “New Age”.

Het Tijdperk van Waterman wordt verondersteld te betekenen dat het mensenras nu een “Gouden Tijdperk” binnengaat. Vele occultisten hebben lang het Tijdperk van Waterman aangekondigd als een gebeurtenis die significant zou zijn voor de mensheid. Daardoor komt het dat één New Age

---

³ Pervasief: doordringend.

schrijver stelde dat “een fundamentele kennis van astrologische tijdperken van zo’n groot belang is in occult werk”.^[1]

Zij geloven dat tijdens deze transities bepaalde kosmische invloeden beginnen te vloeien in het massa-bewustzijn van de mensheid en veranderingen veroorzaken in overeenstemming met het geestelijke thema van dat bepaalde tijdperk. Dit fenomeen is gekend als “planetaire transformatie” - een gebeurtenis waarvan zij geloven dat het “universele eenheid” zal brengen voor alle mensen. De zienswijze is, dat als meer en meer leden van het menselijke ras zich “afstemmen” op “aquariaanse energieën” de dynamiek van het “oude tijdperk” zal beginnen wegsterven.

Tot welke “energieën” zouden wij ons moeten afstemmen? De New Age gedachte leert dat alles wat bestaat, zichtbaar of onzichtbaar, is opgevoerd met energie - kleine partikels van vibrerende energie, atomen, moleculen, protonen, enz. Alles is energie. Deze energie, zo geloven zij, is God, en daarom is alles God. Zij geloven dat vermits wij allen deel uitmaken van deze “God-energie” wij daarom ook God zijn. God wordt niet gezien als een Wezen dat in de hemel woont, maar als het universum zelf⁴. Volgens één schrijver: “Simpel gesteld: God functioneert in u, en als u”.^[2]

Het “Tijdperk van Waterman” of “Age of Aquarius” is het tijdperk waarin we allen naar veronderstelling komen te begrijpen dat de mens God is. Zoals één New Age schrijver het stelt: “Een belangrijk thema van Aquarius is dat God binnenin is. Het doel van het Tijdperk van Aquarius is hoe dit idee tot betekenisvolle realiteit te brengen”.^[3]

Metafysica

Om bovengenoemd concept goed te begrijpen, moet men haar essentie begrijpen welke gebouwd is op een geloofssysteem waarnaar gewoonlijk verwezen wordt als metafysica⁵. Het woord bestaat uit “meta” (boven, achter, verder dan) en “fysica” (het fysische; de materiële, de zichtbare wereld). Metafysica slaat op wat bestaat en echt is maar niet gezien kan worden. Een woordenboek over mysticisme beschrijft metafysica als “een wetenschap die handelt met intelligente machten en onbekende krachten”.

Alhoewel het woord metafysica ook gebruikt wordt in niet-New Age connotaties, wordt het zo dikwijls gebruikt in betrekking tot de occulte kunsten dat de twee verwisselbaar zijn geworden. Als ik van nu af de term metafysica gebruik, verwijs ik naar New Age metafysica.

Metafysica betreft zichzelf op de spirituele evolutie van de menselijke ziel. Dit wordt de “wet van wedergeboorte” genoemd, meer algemeen bekend als reïncarnatie.

Metafysica leert dat er een zichtbare wereld is, gekend als het fysieke of materiële vlak, en een onzichtbare wereld met zijn vele verschillende vlakken. Zij leert dat het “astrale” vlak datgene is waar mensen naartoe gaan na hun dood om hun volgende incarnatie of lichamelijke staat af te wachten.

De metafysische gedachte houdt de zienswijze dat wij constant verwickeld zijn in een cyclus van komen van het astrale vlak, geboren worden, leven, sterven, en terugkeren naar het astrale bestaan. Zij geloven dat de reden voor het herhalen van deze cyclus er in bestaat lessen te leren die noodzakelijk zijn voor onze evolutionaire opleiding.

Het aardse vlak wordt verondersteld de ultieme school te zijn. Als een persoon bij één incarnatie zakt, dan moet hij naar de volgende cyclus gaan. Dit wordt “de wet van karma” genoemd. Reïncarnatie en karma zijn altijd aan elkaar gelinkt omdat het ene niet zonder het andere kan. Uiteindelijk is er geen kwaad; er moeten slechts lessen geleerd worden. Wat is de belangrijkste les? Dat u God bent! Dit is de basisleerstelling van de metafysische gedachte. Hoe gaat men om met dit “leren”? Hoe wordt deze perceptie bereikt?

---

⁴ Dit is pantheïsme: de leer dat God en de natuur één zijn. Het heelal is eerder een uitbreiding van Gods essentie dan een zelfstandige schepping. (F.A.S.) Wijsgerige leer dat de wereld (de stof) en God identiek zijn, dat God het leven van het heelal zelf is. (Van Dale).

⁵ Metafysica: uit het Grieks: *ta meta ta phusika* → wat na, achter de fysieke zaken ligt. Deel van de wijsbegeerte dat zich bezighoudt met de laatste, bovenzinnelijke gronden van de dingen en werkingen. (Van Dale).

Het ultieme doel van metafysica is het afstemmen van uzelf op een “hoger bewustzijn” waarbij men een bewustzijn verwerft van deze hogere werelden of rijken. Geleerd wordt dat de meest directe weg om dit te bereiken, de beoefening van meditatie is. Meditatie is de activiteit die ten grondslag ligt van alle metafysica, en het is de primaire bron van spirituele directie voor de New Ager. We moeten enkel de nadruk zien die ligt op meditatie om de belangrijkheid ervan te zien in de New Age gedachte:

Meditatie is de deuropening tussen werelden ... de weg tussen dimensies.[4]

Meditatie is de sleutel - de onmisbare sleutel - tot de hoogste staten van bewustzijn.[5]

Meditatie is een sleutelbestanddeel van de metafysica, want ze is de allerbelangrijkste handeling in een metafysisch leven.[6]

Wat is meditatie?

Wat is meditatie precies? De meditatie waar velen van ons mee vertrouwd zijn betreft een diepe, continue overdenking, overpeinzing van iets. Maar New Age meditatie doet juist het tegengestelde. Het gaat om uzelf te bevrijden van alle gedachten, om uw geest “stil” te leggen door ze in een pauze of neutrale stand te zetten. Een analogie zou zijn dat u een snelstromende rivier verandert in een stille vijver door de vrije stroom van water af te dammen. Dit is het doel van New Age meditatie. Het houdt actieve gedachten tegen en veroorzaakt een omschakeling in bewustzijn. De volgende verklaring maakt dit proces erg duidelijk:

Men begint met het tot zwijgen brengen van de geest - voor velen is dit niet gemakkelijk, maar wanneer de geest stil is geworden, is het mogelijk voor de Goddelijke Macht om neer te dalen en het perceptieve individu binnen te komen. Eerst sijpelt het binnen, en later komt het in golven. Het is zowel transformerend als reinigend; en het is door deze kracht dat goddelijke transformatie zal bereikt worden.[7]

Deze toestand moet niet verward worden met dagdromerij, waarbij uw geest stilstaat bij een subject. De manier waarop New Age meditatie werkt is dat een object handelt als een vasthoudmechanisme totdat de geest gedachtenloos, leeg, stil wordt.

De Engelse mysticus “Brother Mandus”⁶ schreef over zijn avontuur in deze werelden in zijn boek *This Wondrous Way of Life*. Hij sprak van “fused in Light” wat hij beschreef als “de grootste ervaring in mijn leven”. Dit gaf hem: “Een extase die alles transcendeerde wat ik zou kunnen begrijpen of beschrijven”. [8]

Om te vatten wat deze beweging werkelijk met zich meebrengt moet de lezer begrijpen wat er gebeurde met Brother Mandus. Hij onderging een bovennatuurlijke ontmoeting. Hij had een mentale leegte gecreëerd door meditatie en een spirituele macht had die gevuld

De twee meest voorkomende methodes die gebruikt worden voor het forceren van deze “gedachtenloze” staat zijn 1. ademhalingsoefeningen, waar de attentie is gefocust op de ademhaling, en 2. een mantra, een repetitief herhaalde frase of woord. Het fundamentele proces is focussen en het behouden van de concentratie zonder te denken over datgene waarop u focust. Het is repetitieve herhaling op het gefocuste object dat de lege geest teweegbrengt.

Beschouw het woord mantra: een combinatie van de Sanskrietse woorden *manasah* (geest) en *tra* (bevrijding door beheersing van die geest). Het woord betekent dus “bevrijding van gedachten”. Door de mantra repetitief te herhalen, luid of stil, begint de frase of het woord elke betekenis te verliezen die het eerst had. Hetzelfde is waar met ritmisch ademen. Men schakelt het bewust denkproces gradueel uit totdat een veranderde staat van bewustzijn over de persoon komt.

Ik herinner me een cursus oosterse gevechtssport gezien te hebben waar de instructeur elke drie seconden in zijn handen klapte wanneer de studenten in meditatie zaten. Het geluid van de klap werkte op dezelfde manier als de ademhaling of een mantra zou gedaan hebben - iets om hun gedachten op te focussen en de actieve geest te stoppen.

---

⁶ 1907-1988.

Andere methoden van meditatie omvatten drummen, dansen en chanten. De percussie-meditatie is misschien de meest voorkomende vorm voor het bereiken van een trancetoestand in de Afrikaanse, Amerikaans-indiaanse, en de Braziliaanse spiritistische tradities. In de islamitische wereld heeft het soefisme, met zijn mystieke broederschappen, reputatie verworven voor chanten en ritueel dansen. Onder hen zijn de dansende derwisjen gekend. De Indische goeroe Rajneesh ontwikkelde een vorm van actieve meditatie, genaamd dynamische meditatie, die een combinatie is van percussiegeluid, springen en ritmisch ademen

Het Kruis versus het Hogere Zelf

De New Age en het Christendom botsen over het antwoord op de kwestie van menselijke onvolmaaktheid. De New Age houdt de doctrine van zelfverwezenlijking en verenigd worden met het universum, die zij als God zien, maar in werkelijkheid wordt men verenigd met demonen (geesten). Aan de andere kant biedt het Evangelie, dat Christenen omarmen, redding voor de mensheid door genade (onverdiende goedheid). Romeinen 3:23-24 zegt: “allen hebben gezondigd en missen de heerlijkheid van God, en worden om niet gerechtvaardigd door Zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus”. In Romeinen 6:23 lezen we:

“Want het loon van de zonde is de dood, maar de genadegave van God is eeuwig leven, door Jezus Christus, onze Heere”.

Deze gave wordt niet verdiend of als beloning gegeven wegens ijver, werken of goede bedoelingen, want de Schrift stelt duidelijk:

“Want uit genade bent u zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit u, het is de gave van God; niet uit werken, opdat niemand zou roemen” (Efeziërs 2:8-9)

Deze Schriftplaats tackelt de kwestie van trots en onderscheidt scherp alle menselijke religies van het bijbelse Christendom. Religie overtuigt mensen dat de mens initieel goed is en dat hij daarom zijn weg naar de hemel kan verdienen door menselijke voltooibaarheid of, beter nog, door de realisatie van zijn eigen goddelijkheid. Het Christendom stelt nadrukkelijk de tegengestelde visie dat de mens zijn eigen zondigheid en feilbaarheid nederig moet erkennen, en consequent daarmee redding nodig heeft door genade.

Door de Schrift overtuigt de Heilige Geest de zondaar van zijn zondige en verloren toestand en stelt daarna aan de wanhopige en berouwvolle mens Gods oplossing voor: redding, mogelijk gemaakt door de offerdood en de opstanding van Jezus Christus aan het kruis:

“In Hem hebben wij de verlossing, door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de overtredingen, overeenkomstig de rijkdom van Zijn genade” (Efeziërs 1:7).

En dan:

“Als u met uw mond de Heere Jezus belijdt en met uw hart gelooft dat God Hem uit de doden heeft opgewekt, zult u zalig worden. Want met het hart gelooft men tot gerechtigheid en met de mond belijdt men tot zaligheid” (Romeinen 10:9-10)

Redding is zuiver een genadegave geschonken aan ieder die gelooft in Jezus' offer aan het kruis, als God en mens. Consequent hiermee moeten we Hem ontvangen als Heer en Redder, en begrijpen dat het door genade alleen is dat wij acceptabel zijn in Christus voor een heilige God. Rechtvaardiging is Gods gave aan de gelovige. Dit reddende geloof, ook een demonstratie van Gods genade, is meer dan een intellectueel geloof in Jezus' dood op het kruis, maar omvat het toevertrouwen van iemands leven aan Jezus als zowel Heer als Redder - Christus' gaan naar het kruis is een volbracht werk, en wij als gelovigen zijn nu positioneel volmaakt geworden in Hem. Niets anders kan hieraan toegevoegd worden. Hoe geheel tegengesteld is Gods plan van redding aan New Age denken!

Het komt allemaal neer op enerzijds de prediking van het Hogere Zelf, versus de prediking van het Kruis. New Agers kunnen zeggen dat God synoniem is met het hogere zelf van een persoon en dat de ervaring van God enkel kan ontdekt worden door middel van meditatie. Maar de christen geeft zijn zondigheid toe voor een heilige God en erkent dat hij alleen door Gods genade gered is door het plaatsvervangend storten van Jezus' bloed voor zijn zonden.

De boodschap van Jezus Christus strekt zich uit naar het verloren menselijke ras, met de liefde van God die Zijn eniggeboren Zoon offerde voor de Swami Muktanandas⁷ van de wereld. De Bijbel leert dat de mens een inherent rebelse en ongoddelijke natuur heeft (wat evident is), en zijn wegen zijn van nature zelfgecentreerd en boos in Gods oog. De Bijbel leert dat God niet onverschillig staat jegens ons. Het offer van Christus voor de goddelozen om ons te verzoenen met God onthult de liefde van de Heer voor de mens.

In deze zaken moeten wij als christenen standvastig blijven. Als een geloofssysteem niet “het woord van het kruis” brengt dan hebben we niet te maken met “een kracht van God” (1 Korinthiërs 1:18). Als andere wegen juist zouden zijn “dan was Christus tevergeefs gestorven”, dan heeft Hij Zijn bloed onnodig uitgestort, zonder belang (Galaten 2:21).

Wegens dit conflict kunnen we veilig aannemen dat het Christendom het grootste obstakel is voor de New Age. Het Christendom staat als een bolwerk tegen deze vloedgolf van meditatieleraren en praktische mystici. Maar, het lijkt ongelofelijk, maar veel van de meest succesvolle praktische mystici staan op binnenin het Christendom zelf! Ironisch genoeg, in plaats van op te tornen tegen de stuwkracht van de New Age spiritualiteit, kunnen onze eigen kerken de beslissende katalysatoren zijn om deze beweging aan te drijven tot prominentie. Bepaalde spirituele praktijken graven zich in onze kerken diep in, en ze zien er uiterlijk aantrekkelijk en impressionant uit, maar in werkelijkheid richten ze veel schade aan en wordt de waarheid geweld aangedaan.

Noten:

1. Marion Weinstein, *Positive Magic: Occult Self-Help* (Custer, WA: Phoenix Publishing, 1978), p. 19.
2. Anthony J. Fisichella, *Metaphysics: The Science of Life* (St. Paul, MN: Llewellyn Publications, 1984), p. 28.
3. Weinstein, *Positive Magic*, op. cit., p. 25.
4. Celeste G. Graham, *The Layman's Guide to Enlightenment* (Phoenix, AZ: Illumination Pub., 1980), p. 13.
5. Ananda's Expanding Light, Program Guide (The Expanding Light retreat center, California, April-December 1991), p. 5.
6. *The College of Metaphysical Studies* website, “Frequently Asked Questions About Metaphysics, Spirituality and Shamanism” (<http://www.cms.edu/faq.html>).
7. “Yoga, Meditation, and Healing: A Talk with Joseph Martinez” (*Holistic Health Magazine*, Winter 1986), p. 9.
8. Brother Mandus, *The Wondrous Way of Life* (London, UK: L. N. Fowler & Co. LTD, 14th Edition, 1985), p. 28.
9. Marilyn Elias, “‘Mindfulness’ meditation being used in hospitals and schools” (*U.S.A. Today*, June 7, 2009, http://usatoday30.usatoday.com/news/health/2009-06-07-meditate_N.htm).

Artikelen over New Age:

Zie de Rubriek New Age: <http://www.verhoevenmarc.be/new-age.htm>

verhoevenmarc@skynet.be - www.verhoevenmarc.be - www.verhoevenmarc.be/NieuwsteArtikelen.htm

---

⁷ Muktananda (16 mei 1908 – 2 oktober 1982) is de monastische naam van een Indische hindoe goeroe en discipel van Bhagavan Nityananda. Muktananda was de stichter van Siddha Yoga. http://en.wikipedia.org/wiki/Swami_Muktananda